

Wetenschapper vindt

Hans den Tonkelaar

'Meer advocaten zouden rechter-plaatsvervanger moeten worden'

Oneindig lijkt het aantal vereisten dat aan kandidaat-rechters wordt gesteld, en desondanks worden het er steeds meer. Terwijl het toch gewoon gaat om goed kunnen luisteren en onpartijdigheid. Omdat advocaten doorgaans ook over deze vaardigheden beschikken, kunnen zij prima doorstromen tot het rechtersambt, meent prof. mr. Hans den Tonkelaar, die op woensdag 2 september zijn oratie uitsprak bij het aanvaarden van de leerstoel Rechtspraak.

.....
Michel Knapen
journalist
.....

Gezocht: een schaap met vijf poten. Want ga maar na welke eisen er doorgaans aan een rechter worden gesteld. Tot zijn functieprofiel behoren – aldus de vacatureteksten – integriteit, zelfvertrouwen, stevigheid, luisteren, mondelinge en schriftelijke uitdrukkingsvaardigheid, probleemanalyse, oordeelsvorming, prioritering, besluitvaardigheid, samenwerken, omgevingsbewustzijn, leervermogen en zelfreflectie. Vaak komen daar nog delegeren, sociabiliteit en kennis van en ervaring met de computer bij.

Hans den Tonkelaar, vicepresident van de Rechtbank Arnhem en sinds februari bijzonder hoogleraar Rechtspraak aan de Radboud Universiteit Nijmegen (één dag per week), moet eigenlijk een beetje gniffelen om al die competenties die rechters zouden moeten bezitten. 'In de kern zijn er enkele klassieke vaardigheden die rechters moeten bezitten: goed kunnen luisteren, dus ook hoor en wederhoor toepassen, een onderscheid kunnen maken tussen recht en onrecht, en onpartijdigheid.

Deze competenties zijn door de eeuwen gelijk gebleven, ze gelden altijd en overal. Ook in dictaturen, hoewel deze er anders mee omgaan. Dat is ook wat de rechtzoekende van een rechter verwacht, zo blijkt zowel uit de wetenschappelijke literatuur maar ook uit de belletrie.' De talrijke overige 'moderne' vereisten passen, zo zegt Den Tonkelaar net zo goed bij huisartsen, advocaten of andere professionals. 'Maar het unieke van de rechter zit in de drie klassieke vaardigheden.'

Deze basiskennmerken vormen het wezen van de rechter; andere functievereisten zijn erbij gekomen zonder dat het wezen veranderde, zegt Den Tonkelaar. 'Het gaat dus niet om een schaap met vijf poten. Wel om een hooggekwalificeerde professional die steeds moeilijker te vinden lijkt te zijn.' Met zijn oratie *Optimus iudex* ('de beste rechter'), uitgesproken op 2 september bij het aanvaarden van zijn leerstoel, ging Den Tonkelaar in op het belang van de selectie van Nederlandse rechters.

Al die moderne eisen die aan het rechtersvak worden gesteld, die zijn eigenlijk vanzelfsprekend. Iemand die op één aspect wat minder scoort, is evengoed benoembaar. Dat kan worden bijgespijkerd of met een andere competentie worden gecompenseerd. 'Het is

een verdeling van gewichten. Maar tegelijk wordt het gehanteerd als een checklist, en daar heb ik wat moeite mee. Zeker nu die "checklist" steeds verder wordt uitgebreid: een rechter zou ook nog eens managementkwaliteiten moeten hebben, of inzicht in de bèta-wetenschappen. Dan slaat die lijst wel door.'

Luidruchtig

Een goede selectie bepaalt uiteindelijk wel de kwaliteit van de rechtspraak en daarmee het vertrouwen in de rechtsstaat. Uit klantwaarderingsonderzoeken, die door rechtbanken regelmatig worden uitgevoerd, blijkt dat burgers de kwaliteit van de rechtspraak onveranderd hoog vinden. 'Dat verbaast me niet', reageert Den Tonkelaar. 'Hier wordt goed en integer werk geleverd.' Dat betreft dan wel de burger die om welke reden dan ook de rechtbank bezoekt.

Het algemene vertrouwen van burgers in de rechtspraak, daar schort het wel eens aan, erkent Den Tonkelaar. 'Het onderdeel van burgers loopt vaak via de media en dat kunnen we zelf als organisatie veel moeilijker beïnvloeden. Je moet veel uitleggen, vonnissen goed toelichten en begrijpelijke persberichten schrijven. Dat alles is niet altijd mogelijk, zodat burgers met een onbevredigd gevoel blijven zitten.' En dan zijn er nog advocaten die olie op het vuur gooien door rechters openlijk te bekritisieren en zo voeding geven aan bepaalde bevolkingsgroepen die graag de onderbuik laten opspelen.

Zijn dat niet die advocaten die volgens OM-baas Harm Brouwer óók een verantwoordelijkheid hebben om de rechtsstaat te handhaven? Past al te luidruchtig gedrag daar wel bij, zoals onlangs in de affaire met officier van justitie Koos Plooi, die persoonlijk door enkele advocaten werd bekritiseerd?

Net als velen vindt Den Tonkelaar dat beledigen van andere ambtsdragers te ver gaat. 'Tegelijk is de rol van de advocatuur in de handhaving van de rechtsstaat steeds belangrijker geworden. Advocaten moeten de rechter scherp houden. Ze moeten ervoor zorgen dat hij alle relevante informatie krijgt én ze moeten waken dat hij hoor en wederhoor toepast en onpartijdig is. Ik heb er weinig moeite mee dat advocaten zich dan wel eens luidruchtig opstellen. Als zij de indruk hebben dat er met de toepassing van het procesrecht

'Ik heb er weinig moeite mee dat advocaten zich wel eens luidruchtig opstellen'

iets mis is, moeten ze er constant op blijven hameren. Soms móeten ze stoken. Advocaten als Spong en Boone hebben dat in het verleden regelmatig gedaan en ze hebben zo heel wat in beweging gezet. Een advocaat die terecht stennis schopt, is voor mij nog geen schreeuwlelijk.'

Aanwinst

Want ook rechters kunnen fouten maken. Wat daarbij zeker niet helpt, is om rechters alleen maar op te leiden tot specialisten. 'De beste rechter is een generalist', betoogt Den Tonkelaar in zijn oratie. Dat wil zeggen: roulteren over de verschillende sectoren is helemaal geen gek idee ('en het is ook geen kapitaalvernietiging, zoals SSR-voorzitter Rosa Jansen onlangs beweerde'), ook al worden advocaten steeds vaker wel specialist. 'De rechter bewaakt het eerlijke proces. Je krijgt dat beter in de vingers als je in meerdere sectoren hebt gewerkt. Heb je op onderdelen een kennisachterstand, dan kun je terecht bij een collega, of er wordt een andere rechter ingevlogen. Je moet als rechter weten wanneer je kennis tekortschiet én je moet weten hoe je daarmee moet omgaan. Een goede rechter laat zich niet overtroeven door een gespecialiseerde advocaat.'

Maar een goede rechter ziet wel graag een advocaat als rechter-plaatsvervanger, zegt Den Tonkelaar. 'Advocaten zijn bij uitstek geschikt als plaatsvervangers, hoewel het voor het publiek vaak moeilijk is uit te leggen. Ze kennen het vak en kunnen omgaan met het procesrecht. Advocaten, die per definitie partijdig moeten zijn, kunnen die knop goed omzetten als ze als rechter optreden. Zij zijn een aanwinst voor andere professionals bij de rechtspraak. Jammer dat niet meer advocaten ervoor kiezen om plaatsvervanger of rechter te worden. Misschien ligt het toch aan het salaris!'

colofon

89e jaargang –
25 september 2009 – nr. 12
Verschijnt elke drie weken.

Het **Advocatenblad** is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Reed Business bv. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve de rubrieken Van de Orde en Disciplinaire beslissingen.

Redactie

mr. L. Bakers
mr. K.A. Boshouwers
mr. A. Groenewoud
dr. L. Hesselink
mr. M.R. Maathuis
mr. R. Malewicz
mr. C.C. Oberman
mr. G.J. van Oosten
mr. L.H. Rammeloo
mr. P.H.E. Voûte

Redactionele bijdragen

Artikelen, met een maximum van 2000 woorden, zijn van harte welkom. Ze kunnen worden gemaild naar: linus.hesselink@reedbusiness.nl, of per post naar Reed Business, t.a.v. L. Hesselink, Postbus 152, 1000 AD Amsterdam. **Informatie:** Linus Hesselink, 020-5159389, fax 020-5159142.

Opleidingspunten verdienen

Het schrijven van 500 woorden "rechtsliteratuur" levert 1 opleidingspunt op (art. 1 onder f.-3 Verordening op de Permanente Opleiding).

Eindredactie

Linus Hesselink

Bureauredactie

Charlotte Helmer

Orderredacteur

Tatiana Scheltema

Art-direction

PatK, Patrick Keeler

Vormgeving

Dimdim, Dmitry de Bruin
Dik.nu, Dik Visser

Illustratie

Floris Tilanus

Correctie

Sandra Braakmann
Carlijn Urlings

Druk

Den Haag Offset, Rijswijk

Digitaal archief Advocatenblad sinds 1996

www.advocatenorde.nl,
voor houders van het (gratis)
Baliënetcertificaat

Juridische vacatures

www.jbb.nl

Orde van de dag

Gratis abonneren op de wekelijkse nieuwsbrief voor advocaten? Stuur een e-mail naar enova@reedbusiness.nl met als onderwerp Inschrijven Orde van de dag.

Advertenties

Brouwer's Direct Marketing bv
Steekterweg 80 G, 2407 BH Alphen
a/d Rijn
tel. 0172-234460,
fax 0172-233017
e-mail: bdmbv@euronet.nl
Advertentiarieven op aanvraag.
Inzendtermijn:
afl. 13: 2 oktober 2009
afl. 14: 30 oktober 2009

Abonnementen

Alle advocaten, leden van de Nederlandse Orde van Advocaten, ontvangen het blad gratis. Adreswijzigingen: Nederlandse Orde van Advocaten, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag, tel. 070-3353535, fax 070-3353531.

Niet-leden betalen

€ 214 per jaarabonnement (incl. btw en verzendkosten) en voor de jaarband € 19,50. Studenten 50% korting.

Abonnementen kunnen op elk gewenst tijdstip ingaan. Opgave via www.reedbusiness.nl of bij onze Klantenservice. Abonnementen lopen automatisch door, tenzij uiterlijk 30 dagen voor de vervaldatum bij onze Klantenservice wordt opgezegd. Dit kan schriftelijk, telefonisch of per e-mail.

Klantenservice

Postbus 4, 7000 BA
Doetinchem
Telefoon: 0314-358358
Fax: 0314-349048
e-mail: klantenservice@reedbusiness.nl

Reed Business bv, waarvan

Elsevier Juridisch onderdeel is, legt uw klantgegevens vast voor de uitvoering van de (abonnementen)-overeenkomst, of wanneer u in het kader van dienstverlening contact heeft met Reed Business bv. De gegevens worden tevens gebruikt om u te informeren over producten en diensten van Reed Business bv en zorgvuldig geselecteerde derden. De gegevens kunnen daarnaast aan zorgvuldig geselecteerde derden ter beschikking worden gesteld voor het verstrekken van informatie of aanbiedingen. Ook als u dat niet expliciet heeft aangegeven kunt u per e-mail over gelijksoortige producten en diensten van Reed Business bv worden geïnformeerd, tenzij u daartegen bezwaar maakt. Als u geen prijs stelt op informatie of aanbiedingen per mail of per post dan kunt u dit doorgeven aan Reed Business bv, t.a.v. Adresregistratie, Postbus 808, 7000 AV Doetinchem, of aangeven bij adresregistratie@reedbusiness.nl. Voor meer informatie verwijzen wij u naar het Privacystatement op www.reedbusiness.nl/privacy.

ISSN 0165-1331

Nederlands
uitgeversverbond
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap